

Sustainable innovation processes

within small
and medium-sized enterprises

Hilke Bos-Brouwers

Hilke Bos-Brouwers

Vandaag in de aanbieding: Nieuwe inzichten!!

Innovatiekracht Nederland kachelt achteruit

Ambitie van kabinet-Rutte om top te halen op het terrein van innovatie, wordt moeilijker te realiseren

Twee separate studies leveren alarmerende cijfers over de 'kenniseconomie'. Nog even en alleen Polen doet het nog slechter dan Nederland, de rest beter.

**Door onze redacteurs
CEES BANNING en
JEROEN WESTER**

DEN HAAG, 18 JAN. Mooi, twitterde Maxime Verhagen gisteren. In tegenstelling tot wat veel mensen denken, blijken Nederlanders een ondernemender volk dan Amerikanen. De minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (CDA) verwees naar een welhaast euforisch persbericht van zijn ministerie waarin Verhagen zelf de groeiende Nederlandse bedrijvigheid looft. Bron: een analyse van het Nederlandse ondernemingsklimaat door het Centraal Bureau van de Statistiek (CBS).

Het is een politicus zijn vak om de moed er in te houden en vooral aandacht te hebben voor de mogelijkheden, in plaats van de problemen. Het CBS stelt vast dat Nederland kampioen deeltijdwerken is in Europa, met de laagste werkloosheid en het minste aantal gewerkte uren per werknemer. En inderdaad duiden de cijfers over

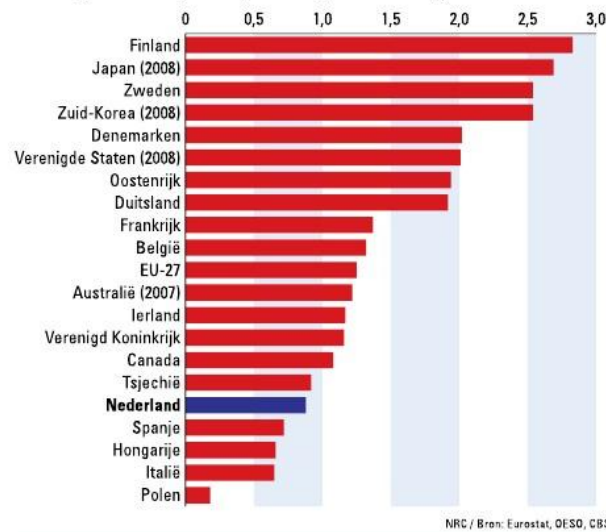
ondernemingslust op een positieve ontwikkeling, wellicht zelfs een cultuurverandering. Een groeiend percentage Nederlanders verkijst zelfstandig ondernemerschap boven de dienstbetrekking. De financiële crisis heeft Nederland zelfs koploper gemaakt bij de TEA-index, een graadmeter voor jong ondernemerschap.

Maar toch is dat niet meer dan een opsteker in een studie die vooral een lange reeks deprimerende cijfers heeft opgeleverd. Het innovatieve vermogen van de Nederlandse economie kachelt achteruit. Nederland bungelt onderaan met de omvang van investeringen die bedrijven in onderzoek en ontwikkeling doen. Bovendien is de trend negatief: andere bescheiden kennisinvesteerdere als Spanje, Italië en Hongarije klimmen op. Nog even en die landen investeren relatief ook meer dan Nederland in onderzoek. Alleen Polen weten we nog wel even achter ons te houden.

In de jaarlijkse voortgangsrapportage over de 'Kennis- en Innovatieagenda', die vanmorgen door voorzitter Alexander Rinnooy Kan werd gepresenteerd, komt exact hetzelfde beeld naar voren. Ja, er is meer ondernemerschap, maar Nederland blijft achter met innovatie en met investeringen in kennis

Ambitie kabinet Rutte: top 5

R&D-uitgaven bedrijven als percentage van het bbp, in 2009

Nederland is altijd zwakker geweest met investeringen doordat de dienstensector bovengemiddeld groot is. Maar dat is geen verklaring voor de daling van investe-

ringen in innovatie. Tussen 1999 en 2009 is het percentage van het nationaal inkomen dat werd geïnvesteerd gedaald van 1,1 procent naar 0,9 procent. In dezelfde peri-

ode gingen de investeringen van Europese landen en van OESO-landen gemiddeld omhoog. Twaalf jaar geleden ontlieden Oostenrijk en Nederland elkaar niet, nu investeren de Oostenrijkers tweemaal zoveel als Nederland in R&D. Duitsland zat altijd hoger dan Nederland, maar investeerde tijdens de financiële crisis ook in verhouding meer.

Innovatie is één van de routes voor gevestigde economieën met een hoge arbeidsproductiviteit om economische groei te blijven realiseren, stelt het CBS. Van prijsconcurrentie moet Nederland het als economie niet hebben. Het huidige kabinet erkent dat belang en streeft ernaar „te behoren tot de top vijf van kenniseconomieën”.

„De innovatie houdt nog veel te wenssen over”, zegt Alexander Rinnooy Kan in een toelichting. „Als een aantal factoren niet verbetert, halen we de doelstelling om bij de top vijf te horen niet.”

De KIA is een coalitie van bijna dertig organisaties uit de kenniswereld en het bedrijfsleven, waaronder VNO-NCW, MKB-Nederland, FNV en CNV. De belangenbehartigers zijn vier jaar geleden door het Innovatieplatform uitgenodigd voor het opstellen van de zogenoemde Kennisinvesteringsagenda. Nu het Innovatieplatform

afgelopen zomer is opgeheven, wil het KIA jaarlijks de balans opmaken, wat betreft innovatie”, zegt Rinnooy Kan.

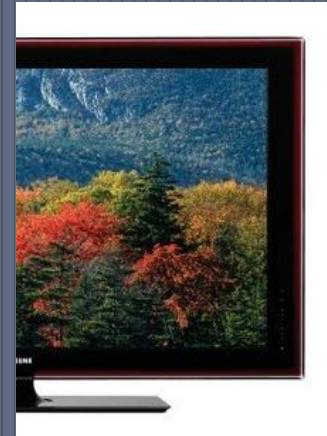
Het Innovatieplatform (IP) is in 2003 opgericht om „de innovatiekracht van Nederland te versterken. Ons land moest in 2010 weer een koploper zijn in de mondiale kenniseconomie”. Het IP was een „unieke samenwerkingsvorm tussen overheid, bedrijfsleven en wetenschap” die heeft gezorgd voor de permanente aanwezigheid van de kenniseconomie op de politieke en maatschappelijke agenda, schreef de voorzitter van het Innovatieplatform, premier Jan Peter Balkenende in zijn 'technologie-testament'. Hij sloot af met een oproep aan het nieuwe kabinet. Het Innovatieplatform is volgens Balkenende succesvol gebleken in het samenbrengen van partijen. „Met de concurrentiekrachtagenda heeft het IP zijn visie op de noodzakelijke stappen voor de komende tien jaar nagelaten. Het is aan een volgend kabinet hierover besluiten te nemen.”

De laatste voortgangsrapportage af in 2010 was minder optimistisch. Sinds de oprichting van het IP is Nederland op de ranglijst van het World Economic Forum, gedaald van de derde naar de tiende plaats.

Ambitie = Uitdaging

Broeikasgassen (CO₂) – 30% in 2020

30% = 50%

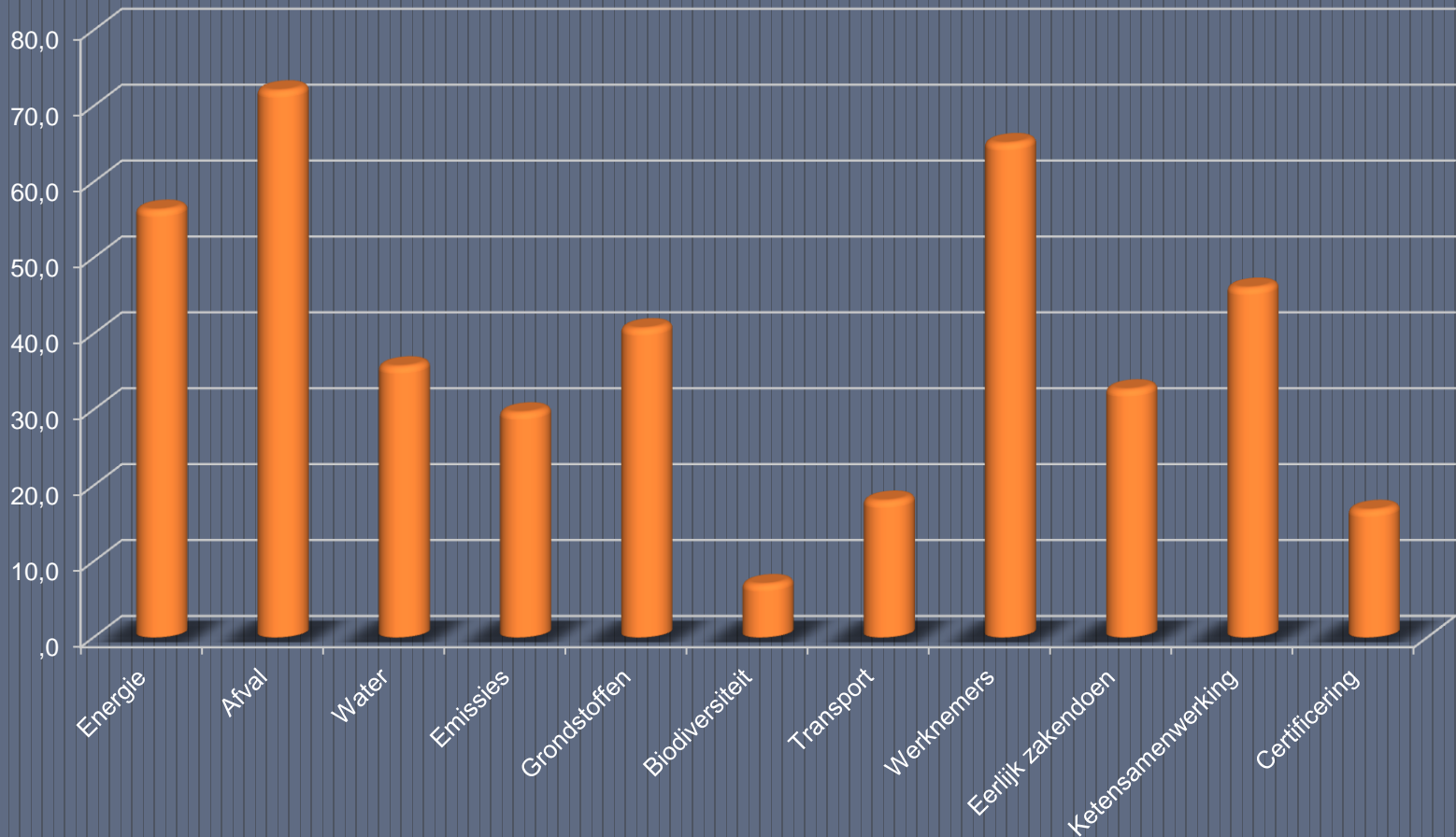
Negatieve invloeden op mensen & ecosystemen

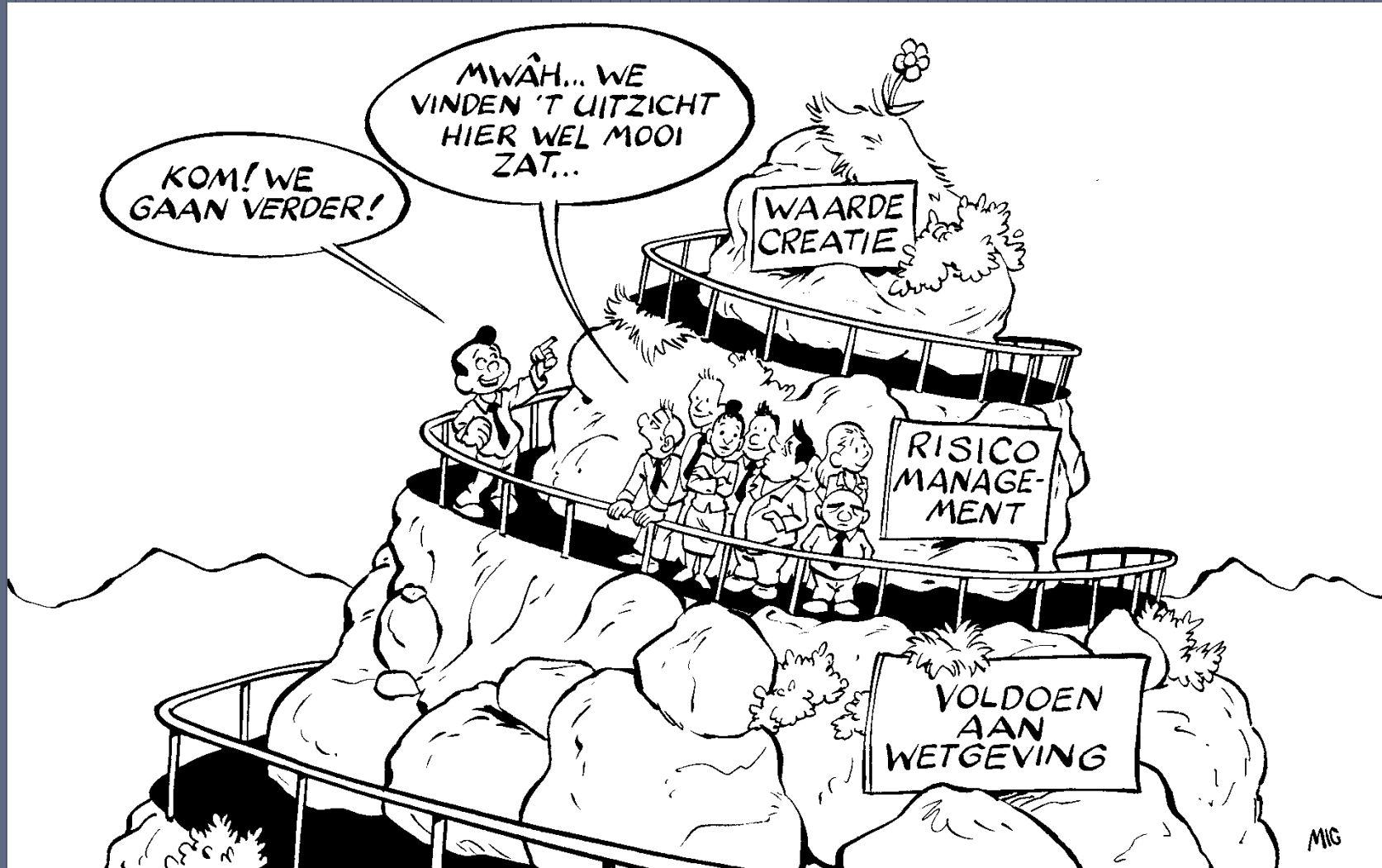
Het probleem

Duurzaamheidsthema's in de praktijk

Onderweg naar de duurzame business case

Overeenkomsten & verschillen

Innoveren

Verbeteren en/of vernieuwen van producten, diensten, technische en organisatorische processen (inclusief vermarkting)

Duurzaam innoveren

Verbeteren en/of vernieuwen van producten, diensten, technische en organisatorische processen die niet alleen een verbeterde economische prestatie opleveren, maar ook betere milieu- en sociale prestaties, op de korte en lange termijn

Bedrijven & Innovatie

Wat is innovatie?

- Innovaties blijken vooral technologisch te worden opgevat
- Innovaties worden gezien als radicale veranderingen
- Continuïteit vergt innovatie (stilstaan is achterblijven op concurrentie)

Wat beweegt bedrijven?

Wat kom ik tegen in gesprekken met ondernemers?

- Trots
- Motivatie
- Wat wordt verstaan onder innovatie?
- Kennis en kennissen
- Imago van bedrijf & sector
- Verantwoordelijkheidsgevoel (werknemer = gezin)

Motivatie van bedrijven

- Concurrentievoordeel
- Duurzaamheid vergroot de winstgevendheid
- Kosten die samenhangen met non-compliance
- Innovatiecultuur
- Vergroten van innovatiekracht
- Verbeteren van lange termijn overleving
- Eco-efficiëntie
- Kostenbesparing & vermijding
- Optimale investeringstrategieën
- Marktvoordeel
- Sterkere merken
- Klantenvoorkeur / loyaliteit
- Goedkoper lenen
- Aantrekken van de juiste, getalenteerde werknemers
- Vergroot aandeelhouderswaarde
- Aantrekken en behouden van investeerders

Alles heeft een MAAR...

Innovaties: 1 op de 10 innovaties lukt
(de rest dus niet)

v.b. Happy Shrimps, Econcern, Samas, M'Braze

Knelpunten – MKB Algemeen

“De open deuren van falen”

- Weinig geld
- Weinig tijd
- Weinig kennis
- Weinig personeel voor innovaties

- Weinig durf...

MKB-KENMERKEN:

- Grootte
- Organisatiestructuur
- Formalisatiegraad
- Beslisstructuur
- Strategiemangement
- Specialisatiegraad

COMPETENTIES:

- Tijd
- Getraind personeel
- Kapitaal
- Kennis

STAKEHOLDERS:

- Klanten
- Toeleveranciers
- Concurrenten
- Kennisinstellingen
- Adviesbureaus
- Brancheorganisaties
- Gemeente
- Provincie
- Nationale overheid

ORIENTATIE:

- Kans
- Plicht
- Kostenpost

De factoren

DEMOGRAFIE:

- Sector
- Leeftijd
- Geslacht
- Opleidingsniveau

CONTEXT:

- Maatschappelijke druk
- Klantvraag
- Leveranciersaanbod
- Concurrentievoordeel
- Toekomstige wetgeving

MKB-KENMERKEN:

- Grootte
- Organisatiestructuur
- Formalisatiegraad
- Beslisstructuur
- Strategiemangement
- Specialisatiegraad

COMPETENTIES:

- Tijd
- Getraind personeel
- Kapitaal
- Kennis

STAKEHOLDERS:

- Klanten
- Toeleveranciers
- Concurrenten
- Kennisinstellingen
- Adviesbureaus
- Brancheorganisaties
- Gemeente
- Provincie
- Nationale overheid

ORIENTATIE: Invloed op duurzame innovatieprocessen

- Kans
- Plicht
- Kostenpost

DEMOGRAFIE:

- Sector
- Leeftijd
- Geslacht
- Opleidingsniveau

CONTEXT:

- Maatschappelijke druk
- Klantvraag
- Leveranciersaanbod
- Concurrentievoordeel
- Toekomstige wetgeving

Slechts enkele factoren echt van invloed

Duurzaam innoveren = meer dan som der delen

Koplopers – volgers – achterblijvers is niet specifiek genoeg!

MKB-bedrijven doen het anders!

De conclusies

Het ligt niet aan geld, tijd of kennis!

Verschillen ontstaan door de factoren, niet door producten of technische processen!

Bedankt

Hilke.Bos-Brouwers@wur.nl